
Препоръка Rec (2003)13 на Комитета на министрите на страните-членки за предоставяне на информация чрез медиите във връзка с наказателно производство

(приета от Комитета на министрите на 10 юли 2003 г.
на 848-то заседание на Заместник-министрите)

СЪВЕТ НА ЕВРОПА

КОМИТЕТ НА МИНИСТРИТЕ

Комитетът на министрите, при условията на чл. 15, 6 от Устава на Съвета на Европа, Като взема пред вид, че целта на Съвета на Европа е да постигне по-голямо единение между членовете си за целите на опазването и реализиране на идеалите и принципите, които са тяхно общо наследство;

Като напомня ангажимента от страните-членки за фундаменталното право на свобода на изразяване и информация, както е гарантирано от чл. 10 от Конвенцията за закрила на правата на човека и фундаменталните свободи (по-долу "Конвенцията"), което съставлява една от най-важните основи на демократичното общество и едно от главните условия за напредъка му и за развиването на всяка личност;

Като напомня, че медиите имат правото да информират обществото благодарение на правото на обществото да получава информация, включително информация по въпроси от обществено значение, в рамките на чл. 10 от Конвенцията, и че имат професионално задължение да го правят:

Като напомня, че правото на презумпция за невинност, на справедлив процес и на уважаване на личния и семеен живот по смисъла на чл. 10 от Конвенцията съставляват фундаментални потребности, които трябва да бъдат спазвани във всяко демократично общество;

Като подчертава важността на медийните репортажи да се информира обществото за наказателно преследване, изтъквайки видимо възпиращата функция на наказателното право, както и с осигуряване на щателно изследване от страна на обществото на функционирането на системата на наказателното правосъдие;

Като разглежда възможния конфликт на интереси, защитени от чл. чл. 6, 8 и 10 от Конвенцията и необходимостта да балансира тези права от гледна точка на фактите във всеки отделен случай, с оглед на надзорната роля на Европейския съд за правата на човека при осигуряване на спазване на ангажиментите съгласно Конвенцията;

Като напомня, освен това, правото на медиите и на журналистите да учредяват професионални сдружения, както е гарантирано от правото на свобода на сдружаването по смисъла на чл. 11 от Конвенцията, което е основа за саморегулиране в областта на медиите;

С ясна представа за многото инициативи, предприети от медиите и журналистите в Европа за подпомагане на отговорното упражняване на журналистическата професия, или чрез саморегулиране, или в сътрудничество с държавата чрез сърегулаторни структури;

Като желае да засили информиран дебат по закрилата на изложените на риск права и интереси в контекста на медийните репортажи във връзка с наказателно преследване;

Като напомня своята Резолюция (74) за правото на отговор – позицията на личността във връзка с пресата, своята Препоръка № R (85) 11 за позицията на жертвата в рамките на

наказателното право и процедура, своята Препоръка № R (97) 13 относно заплахата за свидетелите и правата на защитата, и своята Препоръка № R (97) 21 за медиите и поощряването на култура на търпимост;

Като подчертава важността на закрила на журналистическите източници на информация в контекста на наказателни дела, в съгласие със своята Препоръка № R (2000) 7 за правата на журналистите да не разкирват източниците си на информация;

Като взема пред вид Препоръка № 2 за свободите на журналистите и правата на човека, приета на Четвъртата европейска конференция на министрите по политика на средствата за масово осведомяване (Прага, декември 1994 г.), както и Декларацията за медийна политика на бъдещето на Шестата европейска конференция на министрите по политика на средствата за масово осведомяване (Краков, юни 2000 г.);

Като напомня, че тази препоръка не възнамерява да ограничи стандартите, които вече са в сила, в страните-членки, имащи за цел да закрилят свободата на изразяване, Препоръчва, като в същото време потвърждава разнообразието на националните съдебни системи по отношение на наказателни дела, правителствата на страните-членки:

1. да вземат или засилят, според казуса, всички мерки, които считат за необходими с оглед на прилагането на принципите, прибавени към тази препоръка, в рамките на границите на съответните им конституционни разпоредби,
2. да разпространят на широка основа тази препоръка и прибавените към нея принципи, където това е подходящо, придружени с превод, и
3. да ги представят специално на вниманието на съдебните органи и полицейски служби, както и да ги предоставят на разположение на представителни организации на юристи и медийни професионалисти.

Приложение към Препоръка Rec(2003)13

Принципи относно предоставяне на информация чрез медиите
във връзка с наказателно преследване

Принцип 1 – Осведомяване на обществото чрез медиите

Обществото трябва да е в състояние да получи информация за дейностите на съдебните власти и полицейските служби чрез медиите. Следователно журналистите трябва да бъдат в състояние свободно да дават сведения и да правят коментари за работата на системата на наказателното правосъдие, предмет само на ограниченията, предвидени в рамките на следните принципи.

Принцип 2 – Презумпция за невинност

Уважаването на принципа на презумпцията за невинност е неразделна част от правото на справедлив процес. Съгласно това мнения и информация във връзка с продължаващо наказателно преследване би трябвало да се съобщават или разпространяват само чрез медиите, където това не накърнява презумпцията за невинност на заподозрения или обвиняемия.

Принцип 3 – Точност на информацията

Съдебните власти и полицейските служби би трябвало да предоставят на медиите само проверена информация или информация, която се базира на разумни предположения. В последния случай, това би трябвало да бъде показано по ясен начин на медиите.

Принцип 4 – Достъп до информация

Когато журналистите са придобили законно информация в контекста на просължаващо наказателно дело от съдебните органи или полицейските служби, тези органи и служби би трябвало да предоставят такава информация, без дискриминация, на всички журналисти, които правят или са направили същото запитване.

Принцип 5 – Начини за предоставяне на информация на медиите

Когато самите съдебни власти и полицейски служби са решили да предоставят

информация на медиите в контекста на продължаващо наказателно дело, такава информация би трябвало да се предоставя на недискриминираща основа също така и там, където това е възможно, чрез прес-комюникета, прес-конференции от упълномощени служители или подобни позволени средства.

Принцип 6 – Обичайна информация по време на наказателни процеси

В контекста на наказателните процеси от обществен интерес или други наказателни процеси, които са привлекли специалното внимание на обществото, съдебните власти и полицейските служби би трябвало да информират медиите за най-важните си действия дотогава, докато това не накърнява тайната на следствието и полицейските разследвания или не забавя или не пречи на резултата от съдебните процедури. В случай на наказателно преследване с продължително времетраене, тази информация би трябвало да бъде предоставяна редовно.

Принцип 7 – Забрана за използване на информацията

Съдебните власти и полицейските служби не би трябвало да използват информация за продължаващо наказателно преследване за търговски цели или цели, различни от свързаните с влизането в сила на закона.

Принцип 8 – Закрила на тайната в контекста на продължаващо наказателно преследване

Предоставянето на информация за заподозряни, обвиняеми или осъдени лица или други страни по наказателно дело би трябвало да уважава тяхното право на закрила на тайната в съгласие с чл. 8 от Конвенцията. Специална закрила би трябвало да се осигури на страни, които са в положението на малцинство или други уязвими лица, както и на жертви, на свидетели и на семействата на заподозряни, обвиняеми или осъдени. При всички случаи, специално внимание трябва да се отдели на вредното въздействие, което разкриването на улесняваща идентифицирането информация би могло да има върху лицата, за които се отнася този Принцип.

Принцип 9 – Право на поправка или право на отговор

Без предубеждение за наличие на други удовлетворения, всеки, който е бил обект на некоректни или злепоставящи медийни репортажи в контекста на наказателно преследване, би трябвало да има право на поправка или отговор, според какъвто може да бъде случаят, срещу съответната медия. Правото на поправка би трябвало да бъде налице с оглед на прес-комюникета, съдържащи некоректна информация, произтекла от съдебни власти или полицейски служби.

Принцип 10 – Превенция на вредно влияние

В контекста на наказателното съдопроизводство, специално това, което включва съдебни заседатели или съдии без юридическо образование, съдебните власти и полицейските служби би трябвало да се въздържат от предоставяне на информация на обществеността, което носи риск от съществени вреди за справедливостта на съдебните процедури.

Принцип 11 – Вредна гласност преди процеса

Там, където обвиняемият може да покаже, че има голяма вероятност предоставянето на информация да доведе резултат, или е довело до, нарушаване на неговото или нейно право на справедлив процес, той или тя би трябвало да получи ефективно съдебно удовлетворение.

Принцип 12 – Допуск на журналисти

Журналистите би трябвало да бъдат допускани до публични съдебни заседания и публично произнасяне на присъди без дискриминация и без изискване за предварителна акредитация. Те не би трябвало да бъдат изключвани от съдебни изслушвания, освен ако и доколкото обществеността не е изключвана в съгласие с чл. 6 от Конвенцията.

Принцип 13 – Достъп на журналисти до съдебни зали

Компетентните органи би трябвало, освен ако не е очевидно неизпълнимо, да предоставят в съдебните зали определен брой места за журналисти, който е достатъчен в съгласие с

искането, без да се изключва присъствието на обществеността като такава.

Принцип 14 – Репортаж и записи на живо в съдебната зала

Предаване и записи на живо от медиите в съдебните зали не би трябвало да бъдат възможни, освен и доколкото това е позволено изрично от закона или от компетентните съдебни органи. Такива репортажи би трябвало да бъдат разрешени само там, където те не носят сериозен риск от морална принуда върху жертви, свидетели, страни по наказателни дела, съдебни заседатели или съдии.

Принцип 15 – Помощ за медийните репортажи

Съобщения за планови изслушвания, възбуждане на съдебни преследвания или обвинения и друга информация във връзка със съдебните репортажи би трябвало да се предоставят на журналистите след обикновена молба от компетентните органи в надлежен срок, освен ако това не е очевидно неизпълнимо. На журналистите би трябвало да бъде позволено, на недискриминираща основа, да правят или получават копия от публично произнесени присъди. Те би трябвало да имат възможност да разпространяват или съобщават тези присъди на обществото.

Принцип 16 – Закрила на свидетелите

Самоличността на свидетелите не би трябвало да бъде разкривана, освен ако свидетел не е дал предварително неговото или нейното съгласие, идентифицирането на свидетел е от значение за обществото или свидетелят вече е станал публично достояние. Самоличността на свидетелите никога не би трябвало да бъде разкривана там, където това застрашава живота или сигурността им. Трябва да бъде показано дължимо уважение към програми за защита на свидетелите, специално при наказателно преследване срещу организираната престъпност или престъпления в семейството.

Принцип 17 – Медийни репортажи за влизане в сила на съдебни присъди

На журналистите би трябвало да се разрешават контакти с излежаващи присъди в затвори лица, доколкото това не накърнява справедливото правораздаване, правата на затворниците и служителите в затворите или сигурността на даден затвор.

Принцип 18 – Медийни репортажи след края на съдебните присъди

С оглед да не вреди на повторното интегриране в обществото на излежали съдебни присъди лица, правото на закрила на тайната в рамките на чл. 8 от Конвенцията би трябвало да включва право на закрила на самоличността на тези лица във връзка с предишно тяхно престъпление след края на съдебните им присъди, освен ако те не са дали изричното си съгласие за разкриване на самоличността им, или те и предишното им престъпление отново са от значение за обществото или отново са придобили значение за обществото.